

Vergaderjaar 2024–2025

33 626

Pallas-reactorproject

Nr. 29

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 maart 2025

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de vaste commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het PALLAS-project, in het kader van de aanwijzing van het PALLAS-project als «groot project». De vragen zijn ingezonden op 20 februari 2025 (2025Z03171).

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Agema

Vragen en antwoorden

Vraag 1

Kunt u een reactie geven op het artikel over Pallas in het NRC van zaterdag 8 februari jl. en de daarin genoemde feiten? Kunt u daarbij ook de reactie van de stichting NRG Pallas op dit artikel betrekken?

Antwoord vraag 1

Ik heb kennisgenomen van het artikel in het NRC van zaterdag 8 februari. Het Ministerie van VWS en NRG PALLAS zijn voorafgaande aan de publicatie in de gelegenheid gesteld om het artikel op feitelijke onjuistheden te checken en te corrigeren.

Vraag 2

Wordt de Tweede Kamer in het kader van het groot project ook geïnformeerd over de ontwikkelingen op de grondstoffenmarkt voor de productie van medische isotopen, respectievelijk de afzetmarkt van medisch isotopen?

Antwoord vraag 2

Met enige regelmaat wordt uw Kamer geïnformeerd over knelpunten in de beschikbaarheid van medicijnen. Wanneer er knelpunten zijn die gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van medische isotopen wordt uw Kamer hierover geïnformeerd.

Vraag 3

In hoeverre heeft u, nu en in de toekomst, via Pallas invloed op de beschikbaarheid, verdeling en prijsstelling van medische toepassingen gebaseerd op de in Petten geproduceerde medische isotopen?

Antwoord vraag 3

De Nederlandse Staat heeft geen rechtstreekse invloed op de prijsstelling, verdeling en beschikbaarheid van medische isotopen. Ook op de prijsstelling van het uiteindelijke nucleaire geneesmiddel dat een farmaceutisch bedrijf op de markt brengt heeft de Staat geen invloed. De Staat heeft alleen invloed op de toelating van hele dure geneesmiddelen tot het verzekerde pakket.

Wel geldt dat de Staat als aandeelhouder betrokken is bij de visie van de Raad van Bestuur van NRG PALLAS op de langetermijnwaardcreatie van de vennootschap en de daarbij passende strategie. In de statuten van de (nog op te richten) beleidsdeelneming NRG PALLAS is, conform de Nota Deelnemingenbeleid 2022¹ vastgelegd dat de Staat bij strategieherzieningen geconsulteerd moet worden om er zorg voor te dragen dat de koers die de onderneming kiest in lijn is met het publieke belang. Voor de strategie geldt dat het borgen van het publiek belang als leidend principe wordt gebruikt, waarbij winstmaximalisatie niet het doel is, maar een gezonde financiële bedrijfsvoering wel een randvoorwaarde. Verder geldt hierbij dat de staatssteungoedkeuring door de Europese Commissie voor de PALLAS-reactor als voorwaarde stelt dat subsidies en leningen de markt niet mogen verstoren.

Vraag 4

Kunt u het proces schetsen van de uitgevoerde gate review van het Pallas-project en aangeven hoe en wanneer de Tweede Kamer daarover geïnformeerd wordt?

Antwoord vraag 4

¹ Kamerstuk 28 165, nr. 370

NRG PALLAS mag pas starten met de bouw van de reactor, nadat de gate review succesvol doorlopen is en de Minister van VWS op basis van de gate review besluit dat starten met de bouw opportuun is. Het doel van de gate review is om onafhankelijk extern advies te verkrijgen over de kwaliteit en gereedheid van de programmaorganisaties van NRG PALLAS en VWS die betrokken zijn bij het PALLAS-reactor project en hun vermogen om de bouwfase van het PALLAS-project te beheren en beheersen. Er wordt daarom gewerkt met een extern en onafhankelijk gate review team dat bestaat uit ervaren projectdirecteuren en managers van binnen en buiten de rijksoverheid. De opzet van de gate review is uitgewerkt langs de standaard werkwijze en richtlijnen die Rijkswaterstaat hanteert voor het uitvoeren van gate reviews.

In november 2024 heeft het gate review team interviews gehouden, waarna het team in februari 2025 haar rapport met bevindingen en aanbevelingen heeft opgemaakt. Op basis hiervan hebben VWS en NRG PALLAS in gezamenlijkheid een verbeterplan opgesteld. Naar verwachting zal het gate review team begin tweede kwartaal gevraagd worden om een eendoordeel en advies.

Na het afronden van de gate review zal in de daaropvolgende voortgangsrapportage aan uw Kamer alle aanbevelingen en eind-oordelen van het gate review team gedeeld worden met uw Kamer.

Vraag 5

Kunt u ingaan op de wijze waarop de huidige stichting nu wordt gefinancierd en wat er verandert wanneer deze wordt omgezet in een vennootschap? Heeft de omzetting naar een vennootschap nog gevolgen voor de wijze waarop de financiële verantwoording plaatsvindt of op de beschikbaarheid van informatie?

Antwoord vraag 5

Tot aan de oprichting van de vennootschap en de omzetting naar een beleidsdeelneming vindt de financiering van NRG PALLAS plaats door middel van leningen in de vorm van een subsidie. Voor elke lening wordt een subsidiebeschikking afgegeven waarin voorwaarden zijn opgenomen over de financiële verantwoording. Deze voorwaarden in de subsidiebeschikkingen sluiten aan op de voorwaarden die VWS in de toekomst zal stellen aan de financiering. De omzetting heeft dus geen gevolgen voor de wijze waarop financiële verantwoording plaatsvindt.

Vanaf het moment dat NRG PALLAS een vennootschap en een beleidsdeelneming is, worden de voorwaarden met betrekking tot de financiële verantwoording en de beschikbaarheid van de informatie vastgelegd in de statuten van NRG PALLAS en in de financieringsovereenkomsten tussen de Staat en NRG PALLAS en niet meer in subsidiebeschikkingen. Daarmee is de Staat structureel verzekerd van effectieve sturingsmogelijkheden. Na de omzetting naar een beleidsdeelneming worden er in principe geen leningen in de vorm van subsidies meer verstrekt, maar is er sprake van kapitaalverschaffingen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen eigen vermogen en vreemd vermogen/leningen. Nieuw is dat er na de omzetting niet alleen vreemd vermogen wordt verstrekt, maar ook eigen vermogen.

Vraag 6

Op welke wijze heeft u zicht op de uitgaven die gedaan worden door NRG Pallas en op welke wijze kunt u daarin sturen?

Antwoord vraag 6

Gelet op het feit dat de onderneming beperkte middelen heeft om mogelijke kostenoverschrijdingen op te vangen zal de onderneming niets

anders kunnen dan proberen de consequenties van deze overschrijdingen bij de Staat neer te leggen. Om deze reden zal ik, naast de sturingsmogelijkheden die de Staat krijgt als enig aandeelhouder van NRG PALLAS, aanvullende afspraken vastleggen in financieringsovereenkomsten waarvan het voornemen is dat die tussen de Staat en NRG PALLAS zullen worden gesloten. Hierin zal onder andere bepaald worden onder welke voorwaarden de getrancheerde financiering ten behoeve van de bouw van het PALLAS project verstrekt wordt en welke rapportageverplichtingen op kwartaal- en maandbasis NRG PALLAS heeft. Voorts zullen de financieringsovereenkomsten bepalingen bevatten over de mogelijkheid voor de Staat om audits uit te (laten) voeren en in welke gevallen er goedkeuring van de Staat vereist is voor onder meer eventuele wijzigingen in de uitvoering van het PALLAS project. De aanvullende afspraken in de financieringsovereenkomsten dragen bij aan het mitigeren van risico's die inherent zijn aan een complex en omvangrijk bouwproject als PALLAS².

Vraag 7

Krijgt de Audit Dienst Rijk straks toegang tot dezelfde stukken en informatie over het Pallas-project als uw eigen ambtenaren?

Antwoord vraag 7

Ja

Vraag 8

Waarom is het tot op heden niet gelukt om Pallas ook deels met EU-middelen te financieren? Bent u bereid zich in te spannen om in de toekomst alsnog (co)financiering te krijgen van de EU voor dit project dat tenslotte ook grotendeels ten gunste van alle EU-landen is? Ziet u daarnaast nog mogelijkheden voor medefinanciering door andere partijen?

Antwoord vraag 8

Bij het uitwerken van het investeringsvoorstel werd in het najaar van 2020 duidelijk dat private financiering niet haalbaar was. Dit komt onder meer doordat het project bestaat uit een mix van risico's die samenhangen met een groot, complex (nucleair) bouwproject in combinatie met nog onzekere omzetverwachtingen. Private financiering bleek alleen mogelijk als de overheid vergaande garanties zou verstrekken. Dit zou de onwenselijke situatie opleveren waarin private partijen de zeggenschap hebben, terwijl aanzienlijke risico's bij de overheid blijven liggen³. Voor de financiering van de bouw van twee kerncentrales wordt dezelfde lijn gevolgd. Hierover heeft de Minister van Klimaat en Groene Groei uw Kamer recent geïnformeerd⁴.

Het streven is wel om op een later moment vreemd vermogen aan te trekken via private partijen. Dit kan pas als een aantal risico's uit het project zijn.

Wat betreft (co)financiering met EU-middelen zie ik op dit moment geen mogelijkheden. Ik refereer hierbij aan de uitgebreide verkenningen die hieromtrent gedaan zijn voorafgaande aan het kabinetsbesluit van september 2022⁵.

² Kamerstuk 33 626, nr. 21.

³ Kamerstuk 33 626, nr. 21.

⁴ Kamerstuk 32 645, nr. 137

⁵ Kamerstuk 33 626, nr. 16, bijlage 2 *Eindrapport van de speciaal gezant voor medische isotopen*.